

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 844/2015
18.02.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Миломира Николића, председника већа, Слађане Накић-Момировић, Марине Говедарица, Биљане Драгојевић и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници тужиоца Д.Ђ. из Б., чији је пуномоћник Р.Л., адвокат из Б., против тужене Републике Србије - Високог савета судства из Београда, чији је законски заступник Државни правобранилац из Београда, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 50/2015 од 22.01.2015. године, на седници одржаној 18.02.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 50/2015 од 22.01.2015. године, у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду штете због плаћања накнаде за уписнину Адвокатској комори, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 50/2015 од 22.01.2015. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1983/13 од 29.09.2014. године, тако што се усваја тужбени захтев тужиоца Д.Ђ. из Б. и обавезује тужена Република Србија - Високи савет судства из Београда да исплати тужиоцу на име накнаде штете због плаћања накнаде за уписнину Адвокатској комори у Ч., износ од 210.000,00 (двестадесетхиљада) динара, са законском затезном каматом од 11.02.2013. године, па до исплате.

У преосталом делу, за исплату законске затезне камате, за период од 13.11.2012. године па до 10.02.2013. године, ревизија **СЕ ОДБИЈА** као неоснована.

Образложење

Први основни суд у Београду, пресудом П1 1983/13 од 29.09.2014. године, обавезао је тужену да исплати тужиоцу на име накнаде штете због мање остварене зараде у периоду 01.07.2010. до 11.12.2012. године, новчане месечне износе, са законском затезном каматом (све ближе одређено у ставу првом изреке пресуде). Обавезао је тужену да на име тужиоца уплати доприносе за обавезно пензијско и

инвалидско осигурање надлежном Фонду за пензијско и инвалидско осигурање, Филијала Београд, за период од 01.07.2010. године до 11.12.2012. године, на основицу утврђену у ставу првом изреке пресуде (став други изреке). Одбио је као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужена да исплати тужиоцу на име накнаде штете због плаћања накнаде за уписнину у Адвокатску комору из Ч., износ од 210.000,00 динара, са законском затезном каматом од 13.11.2012. године па до исплате (став трећи изреке). Одбио је као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужена да исплати тужиоцу на име нематеријалне штете за претрпљени душевни бол због неоснованог неизбора за вршење судијске дужности Врховног касационог суда, износ од 1.000.000,00 динара, са законском затезном каматом од 04.10.2013. године па до исплате (став четврти изреке). Обавезао је тужену да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 301.250,00 динара, са законском затезном каматом од 29.09.2014. године па до исплате (став пети изреке).

Апелациони суд у Београду, пресудом Гж1 50/2015 од 22.01.2015. године, одбио је као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П1 1983/13 од 29.09.2014. године, у ставу првом, другом и трећем изреке (став први изреке). Укинуо је пресуду Првог основног суда у Београду П1 1983/13 од 29.09.2014. године, у ставу четвртном и петом изреке, и у том делу предмет вратио истом суду на поновно суђење (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, посебну ревизију је благовремено изјавио тужилац преко пуномоћника адвоката због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је на основу члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14), а у вези члана 23. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 55/14), оценио да је ревизија тужиоца изузетно дозвољена, ради разматрања правних питања у интересу равноправности грађана и уједначавања судске праксе.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, у границама ревизијских разлога, на основу члана 408. ЗПП, и утврдио да је ревизија тужиоца делимично основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био судија Врховног суда Србије. Одлуком Високог савета судства од 25.12.2009. године, тужилац није изабран за судију. Овом одлуком констатовано је да судијама које нису изабране у складу са Законом о судијама, престаје судијска дужност са 31.12.2009. године. Одлуком Високог савета судства од 08.03.2012. године, одбијен је приговор тужиоца, изјављен против одлуке о престанку судијске дужности. Против ове

одлуке, тужилац је поднео жалбу Уставном суду Републике Србије, који је 09.10.2012. године, донео одлуку под бројем VIIIУ-413/2012, којом је усвојио жалбу и утврдио да у поступку одлучивања о приговору подносиоца жалбе није оборена претпоставка да подносилац жалбе испуњава услов за избор на сталну судијску функцију, поништио одлуку Високог савета судства од 08.03.2012. године и наложио да се изврши избор подносиоца жалбе у року од 60 дана. Високи савет судства, одлуком од 13.11.2012. године, изабрао је тужиоца за судију Врховног касационог суда, а на основу решења председника Врховног касационог суда од 11.12.2012. године, тужилац остварује права и обавезе на основу рада од 11.12.2012. године. У периоду од 01.01.2010. године до 01.07.2010. године, тужилац је остваривао право на накнаду плате на основу Закона о судијама, а од 01.07.2010. године, тужилац је остваривао накнаду плате на основу решења председника Врховног касационог суда Су 371/10-12 од 16.07.2010. године, све до 08.03.2012. године, када је одбијен приговор тужиоца на одлуку Високог савета судства. У овом периоду тужиоцу је исплаћен мањи износ од онога, који би му припао да је примао плату судије Врховног касационог суда. Тужилац је у периоду од 29.03.2012. године до 13.11.2012. године обављао адвокатску делатност и на име уписнине у Адвокатску комору из Ч. платио износ од 210.000,00 динара. Вештачењем од стране судског вештака економско-финансијске струке, утврђена је разлика између накнаде плате која је тужиоцу исплаћена по престанку судијске дужности и плате коју би остварио да је обављао функцију судије Врховног касационог суда, узимајући у обзир приходе које је остварио на основу обављања адвокатске делатности за утужени период.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су обавезали тужену да накнади тужиоцу штету на име мање остварене зараде у периоду од 01.07.2010. године до 11.12.2012. године, у месечним износима ближе одређеним у изреци првостепене пресуде, као и да на име тужиоца уплати припадајуће доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање за исти период, на основицу утврђену у ставу првом изреке првостепене пресуде, док су одбили као неоснован тужбени захтев тужиоца за накнаду штете на име плаћене накнаде за упис у Адвокатску комору из Ч. у износу од 210.000,00 динара са захтеваном каматом.

Нижестепени судови су правноснажно обавезали тужену да тужиоцу накнади штету због изгубљене зараде у утуженом временском периоду налазећи да постоји грађанскоправна одговорност тужене за настанак узрока штете коју је тужилац претрпео с обзиром да је на противправан начин у спорном периоду био лишен права на рад. При томе, досуђена стварна штета представља разлику између припадајуће плате судије Врховног касационог суда и исплаћене накнаде плате (док је остваривао накнаду) и разлику између припадајуће плате судије и прихода оствареног кроз обављање адвокатске делатности (у периоду вршења ове делатности).

Кроз утврђивање стварне штете и њено досуђење није узет у обзир износ који је тужилац уплатио Адвокатској комори као издатак за упис („уписнина“), а који је сада предмет одлучивања. Нижестепени судови налазе да тужилац нема право на овај вид стварне штете, јер је иста последица слободног избора занимања тужиоца, а не последица противправне радње органа тужене.

Ревизијски суд сматра да је на правилно утврђено чињенично стање у овом делу погрешно примењено материјално право од стране нижестепених судова, на који законски разлог овај суд пази и по службеној дужности, на основу члана 408. ЗПП налазећи да грађанско-правна одговорност тужене за настанак узрока штете услед противправних радњи њеног органа се протеже и на овај вид штете.

Основ одговорности одређује се зависно од порекла штете коју је оштећени претрпео. Правни основ потраживања заснива се на одговорности државе за незаконит и неправилан рад њених органа (члан 35. став 2. Устава) и члану 172. став 1. ЗОО, којим је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Супротно закључивању нижестепених судова, овај суд сматра да се издатак по основу уписнине не може приписати тужиоцу, из разлога што се својом слободном вољом определио да обавља занимање и делатност која је скопчана са овом врстом издатка. За адвокатску професију (која у погледу општих и посебних услова за избор у свему одговара условима који морају да се испуне и за обављање судијске функције) тужилац се определио онога момента када му је престало право на исплату накнаде плате, закључно са 08.03.2012. године, а тужена у спроведеном поступку није указивала нити доказала да је имао могућност запослења и обављања других послова у складу са својом стручном спремом.

У оваквим околностима, не може се говорити о аутономији воље у избору професије, већ о изнуђеној одлуци ради обезбеђивања егзистенције тужиоца и чланова његове породице (супруге и сина, како утврђује првостепени суд). Како се право на бављање адвокатуром стиче доношењем одлуке о упису у именик адвоката и полагањем адвокатске заклетве и да адвокатске коморе, на основу јавног овлашћења, одлучују о захтеву за упис у именик адвоката, а да је полагање адвокатске заклетве условљено уплатом трошкова уписа у именик адвоката чију висину, као поверено овлашћење, одређује Адвокатска комора Србије, то произилази да уплата трошкова уписа у именик адвоката, иако није услов за бављање адвокатуром, већ је услов за полагање адвокатске заклетве постаје *de facto* посебан услов за бављење адвокатуром (како то произилази из одлуке Уставног суда број 1480 од 20.02.2014. године, „Сл. гласник РС“, број 54/14). Стога овај посебан издатак уплаћен Адвокатској комори представља вид стварне штете за коју одговара тужена. Узрок и ове штете је противправно лишење права на рад кроз вршење судијске функције, јер је и ова последица у конкретном случају објективно подесна да се доведе у непосредну узрочну везу са незаконитим и неправилним радом органа тужене.

Обзиром да кроз досуђење стварне штете због изгубљене зараде, овај издатак није узет у обзир код обрачуна стварне штете коју је претрпео тужилац, то су нижестепене пресуде преиначене и захтев усвојен у смислу изреке ове пресуде, јер се на тај начин остварује и основни циљ накнаде материјалне штете да се имовинске прилике оштећеног путем новчане надокнаде доведу у оно стање као да није било штетникове радње.

Захтев за рефундацију уплаћеног износа, тужилац је поднео туженој дана 11.02.2013. године (датум подношења захтева Републичком јавном правобранилаштву), са којим датумом је тужена пала у доцњу, услед чега је обавезана тужена да тужиоцу на досуђени износ исплати законску затезну камату од 11.02.2013. године до исплате, док је у преосталом оспореном делу одбио ревизију као неосновану.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредби члана 404, 416. став 1. и 414. став 1. одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Миломир Николић,с.р.**